

ادبیات عمومی و تحقیقی

هفته‌لق سیاسی ، ادبی ، علمی غزته‌در

جلد : ۳

سنه : ۲ ۶ رمضان ۱۳۳۶ جمعه ایرتی ۱۵ خیزران ۱۹۱۸ نومرو ۴۱ — ۷۲

اهمال فکر

(ویسی) نك وفاتنده اوچیز منه صوكره شهادتی

— مابینده یون باش کاتب سابق جواد بك افندی به مع الاحترام —

(ویسی) مرحومك ، اوت ، او پرطمطراق و خوش ادا سیری یازان (ویسی) نك اولیای عرفانمزدن اولدیغنی اونوتمق و اونككه استهزا ایتك عادتاً بر نانكورلكدر . اساتیدندن ده ، تلامیذندن ده برقاچی ، بو محرر عاجزی ، (ویسی) اسلوبی احیا ایتككه اتهام ایتدیلر . — قره‌تهلكه — مؤاخذه‌نامه‌سنده ، کیفیت ، بر ماده مخصوصه بیله اشغال ایدیوردی . (ویسی) وادیسنی احیا... آمان ، بوممكن اولسه ایدی بنم ایچون نه قدر شرف و مباهااتی موجب اولوردی ! بو کون بری ، بر قوماندانه تعریض ایله — سن ، اوکهنه ، او سالخورده [اسکندر کیر] ، [قیصر] ، [آنیبال] ، [محمد ثانی] ، [یاوز] ، [ناپولهئون] طرزینی یعت بعدالموته مظهر ایدیورسك ! دیسه ، البته او عسکر ، بوندن ممنون اولور .

لکن ، مع التأسف لایموت (ویسی) نك احیای اسلوبی دکل ، بونك تقلیدی بیله متعسرور . تتابع اضافاتك بر قصور دن زیاده ، بر صنعت اولدیغنی هنکامده یازیلان سیر ،

شرقی

دوك ، دوك يوزمه صاچلر كى ! كوز ياشى ييتسون
 صال تور جالك دله ! غم سبىلر كيتسون
 پر شوق و صفا ايلسون آفاقى خندهك

بر بوسه دير يلتوب بو اولو قلى شى ايتسون

اى مهر امل ، و يرشب هجرانه نهايت !
 كل ، كل ! سنى پر كره كوزم اوزلدى غايت
 آغوشمه كل ، بكليورم ايله عنايت !

بر بوسه دير يلتوب بو اولو قلى شى ايتسون

مصطفى رشيد

حق - وظيفه

كوزلرى آچارم ،
 صر حقى آردم

صوك كوغلرده « حق بوق ، وظيفه وار » ديه بر فلسفه اورتايه آتيلدى . بعض متفكرلر من ،
 بونى اجتماعى حياتمزه تطبيقه چالينيورلر . فكرمجه باكش اولان بوتاق اطرافنده بر مناقشه قابوسى
 آچق لازمدر .

اول امرده بودستور يكي برشى دكلدر . آلمان فياوزوفى (قانت) ك اخلاقده شعاريدر . (قانت) ،
 آلمان ملتلك روحنده شعورسز بر حالده ياشايان بوذهنىتى ، نظريهسى ايله شعورلو بر شكله صوقشدر .

بويله بر نظريه بى بزه تطبيق ايتك عجباً دوغرو و مفيد ميدر ؟ بجه خاير ! بالعكس مضردر . ايضاح
 ايدم : « حق بوق ، وظيفه وار » دستور ينك ايلرى به سوردوله سنده بر عكس العمل بايق غايهسى
 واردر . بواعتبار ايله ، بودستور ، اولسه اولسه مدنى مرحله لك اقصاسنه وارمش ديارلرده درميان
 ايديله بيلير . چونكه اورالرده شخصيتلر تيلر ايتشدر . بناء عليه ، بعض كره (فردى حق) ادعاى

مرضی شکلرده تجلی به باشلار. اجتماعی وظیفه شخصیتلره بیققینلق ویریر. و (فرد) کندی (حق) نی ادا ایدرک (ملی وظیفه) بی امال ایدو. ایشته ملی بنیهده بویله بر (دهژمنه-ره-سانس) واقع اولدیمی، «حق یوق، وظیفه وار» دییه بردستورله اصلاحنه چالیشیق، بلکه، متفکرلرایچون بروظیفه اولور. حال بوکه بزم مملکتیزده دها (شخصیت) لر تشکل بیه ایتمه مشدر. (فردی حق) فکری مص ایدله مشدر. بویله بر اصلاحه احتیاج حس ایتدیره ن فردیت دعواسی یوقدر. اگر ملی وظیفه لری ایفاده تکامل کورولویورسه، بو، (ادرا کسزک) دن منبعشدر.

مسئله بی بر دیگر نقطه دن آله آلام: بو نظریه، قومی قابلیتله کوره ایراد ایدیله بیلیر. مثلاً، آلمان اولان (قانت)، «حق یوق، وظیفه وار» دییور. (مکافات) ی، (وظیفه) نك احسان و افهام قدسیتنده بولویور. یعنی، «تربیه، منفعت اندیشه-انه دکل، وظیفه اندیشه-انه اولمیدر» حکمنی ویرییور.

اوتیه طرفده، انکلیز (استوارت میل)، (هربرت اسپنسر) برز (فردیجی) درلر. ذاتاً (انکلیز) فردیجیدر. «بیم کلمه مه باغمور داملاسی کیره، قرال کیره من» دییه ن انکلیز ضرب مثلی بوکا صارصیلماز بر دلیلدز.

بو تخالف، تفکرک هر صفحه سنده موجوددر. فرانسر (دوقارت)، «بن کائناتی کندی کوزلرمله کورمک ایسترم. بندن اول باشقاری وارمی ایمش، یوقی ایمش اونی دوشونم» دیدیکی حالده، آلمان (لایبنیچ)، «کائناتی، وحیاتک متناسی آکلامق بزدن اول کلمش اولانلرک حیات و کائنات حقنده کی فکرلرینی طایفه وابسته در» دییور.

ایشته بویله هرملاتک کندیسنه مخصوص بر تلهیسی، برقابلیتی، بر شعار اخلاقیسی وارددر. «حق یوق، وظیفه وار» دستوری، (منطقی فرانسر) دن، (فردیجی انکلیز) دن زیاده آلمانلر ایچون بلکه قابل تطبیقدر.

کورولویورکه، بویله بر ادعا اورتایه آتیلمادن اول، (قومی قابلیت) مزنی تدقیق ایدوب آکلامق لازمدر.

نجه اول امرده (شخصیت) لک تشکله چالیشه ایدر. یوقسه «کوزلرمی قایارم، وظیفه می پاپارم» شکل منظومیه افاده ایدیلرک راست کله آیینوب راست کله تطبیق ایدیلک ایسته نیلن بویله فلسفه لر، یاخود عقله کاوبده ابداع ایدیلن بویله فکرلر، ملتک سوق طبیعتیسی ایله، شعورسز و اوتوماتیک حرکتده دوامی ترویج دیمک اولور. حال بوکه تورک ملتک هرشیدن اول، بالخاصه بوکون ایچون فلسفه حیاتیه سی، شو بیتک مفهومی اولمایدز:

کوزلرمی آچارم ،
هر خمی آرام .

... می